

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: FRA VERDENS-KUNSTUDSTILLINGEN

Citation: Drachmann, Holger: "FRA VERDENS-KUNSTUDSTILLINGEN", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 315. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-drachmann01-shoot-workid81442.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

FRA VERDENS-KUNSTUDSTILLINGEN

Jeg ser endnu de billedfyldte Sale,
Hvor Kunsten væved med begejstret Sind
Det ideelle eller det reale
Som Stikninger i Gobeliner ind.
Jeg ser dem, disse brogede Tapeter,
En Billedverden, straalende og glad,
Et Stævne mellem store, smaa Profeter,
Et Blomsterflor, som plukkes Blad for Blad.

Det var i Wien, ved Verdenskunstens Stævne;
Og hver, som kendte Snillet's Skabersprog,
Og kunde Sprogets Trylleformel nævne,
Bød frem sin Skabning fra den mindste Krog.
Vidt strakte sig de store Markedssale;
Det var da derom Markedsstriden gjaldt,
At faa det store Publikum i Tale,
Og vinde frem, hvor Mængdens Øje faldt.

Man saa da hine pralende Kolosser,
Hvis Formaal er at slaa den sløve Sans,
Hvis Lærred favnevis er spændt paa Sprosser,
Der sluttes ind af Rammens gyldne Glans.
Guder, Gudinder, parvis karesserende,
Død, Dom og Djævle, styrtende Rebeller,
Cæsar triumphans, Fanger defilerende, -
En Kunst, hvis Pryd Piloti, Cabanel er.

316

Man saa Germaniens blonde Kunstner male
Hver Sejer, som har stækket Galliens Ørn;
Til Lyd slaar Trommen i de tyske Sale,
Paa faldne Fjender tramper Tysklands Bjørn.
Men Sejren er Kanonens, - Kunstens Sejr
Har ikke fulgt Sedan og Gravelotte.
Her kan La France endnu Triumfer fejre,
Og Vaabnet er - den franske Farvepotte.

Dybt dypper Gailiens Søn i Farvevædsken,
Fint finder Lys og Skygge Formens Vej;
Her er en Kunstens Tørst, som søger Læsken,
Et Kødets Krav, som kender Skranker ej.
Den Haand, der slap Standarten midt i Striden,
Haandterer Penslen trofast, uforsagt;
Og mens Standarten er lagt hen for Tiden,
Gør Kunstens Sønner Frankrigs Grænsevagt.

Her, under Verdenskunstens store Møde, -
I en Koncert af Farvetonens Kraft
Og Formens Harmonier, haarde, bløde -
Slaar Frankrig Takten med sit Penselskaft.
I Verdenskunstens samlede Orkester
Der spiller Frankrig første Violin,
Og dér er Frankrig Dirigent og Mester,
En Dirigent saa smidig og saa fin.

Og dog, - mens her Europas Stemmer hylde
I Kor, begejstret, Frankrigs Mesterskab,
Saa er der noget tomt i denne Fylde,
Og disse Sejrre minde tidt om Tab.

Der er et eget Træk om Mestrens Læber,
Et ubeskriveligt, et anstrengt Træk,
En Rynke, som han kun forgæves stræber
At jage med et Latterudbrud væk.

Der er, naar man fra Haandens Kunst vil vende
Sit Blik mod Hjertets Kunst og Poesi
For at faa Smilets indre Væld at kende,
I disse Tavler: Tidens Anæmi.
Der er en Blodløshed trods Blodets Strømme,
Som flyder under Morderstaal og Skud;
317 Der er ej Blod bag disse altfor ømme
Og altfor nøgne Kvinders sarte Hud.

Der er et ængstligt Suk, som selve Angsten
For ej at "blive set" gør dobbelt stærk;
Man skrider rustet som en Lærd til Fangsten,
Naar ind man samler Studier til sit Værk.
Man maaler, vejer, vrager og kopierer,
Man spidser Penslen eller gør den bred;
Naturen under Loup' man dissekerer,
Og samler Værket sammen Led for Led.

Se, hvilken Flid i disse Billedværker,
Se, hvilket anstrengt Studiums Resultat!
Men ak, det fødte bærer visse Mærker,
Som klager over Fødsels Apparát.
Den franske Kunst er Kunst fra et Katheder.
Dens Lys er tændt; det skinner over Landene. -
Men Guddomsgnisten, den er kun Salpeter,
Og Aanden svæver ikke over Vandene.

Hver Gang Geniet voldsomt fremad bryder
Paa kraftig Vinge som den unge Ørn,
Man samler sig, og Marken trindt genlyder
Af Raabene "Til Vaaben!" "Va'r Jer, Børn!"
Talentet, blot og bart, bli'r Fugleskræmsel.
Med *det* man tror at genne Fjenden væk.
Men mens Talentet smulrer hen i Glemsel,
Mod Solen stræber Ørnens Vingestræk. -

Engene Delacroix, Du stolte Kæmpe,
Klassicitetens Kraftantagonist!
Din Læretid løb ikke hen med Lempe,
Og ristet blev Du paa Kritikens Rist.
Eugène Delacroix, Du store Mester,
Du Farvens panserklædte Oprørsaaand!
Din Kunst blev til et Sværd mod *Formens* Præster,
Som vilde binde dig med "Skolens" Baand.

De kaldte dig helt haanligt "Koloristen".
Undskyldende de løfted Skuldrens Blad.
Du stod som Guden hævet over Tvisten,
Og saa dem skille sig i Lejre ad.
318 Hvor er nu hine Fjender eller Venner ? -
Ærbødig har de sænket deres Faner.
Du staar alene. Kunsten Hilsen sender
Til dig, dens Drot; *Du franske Venetianer*.

Her hersker Du, ved Verdenskunstens Stævne.
Din Genius slaar med Lynildsværgets Magt
Til Jorden hvert et Navn, som man vil nævne,
Og som har her til Kamp sin Fane bragt.
De vige Pladsen dig. Din Stemme lyder;
Hør, hvilken Klang den har i disse Sale. -
Med ydmyg Læbe jeg din Tale tyder,
Skønt Tolkens Sprog er fattigt mod din Tale:

"Det er mod Aften. Ved de øde Strande
Naturen hælder sig mod Søvnens Bryst.
Det er mod Vest, i hine fjerne Lande,
Hvor Oceanet væder Steppens Kyst.
En Indianer og hans unge Kvinde
Har lejret sig paa Sandets nøgne Leje;
Nys taug de store Skyers vilde Vinde,
Og Bølgen slumrer bag de vaade Veje.

Der er en Dødens Alvor i Naturen,
En trøstløs Skygge over Ørknens spredt.
Som Skæbnen kold sig rejser Klippemuren; -
Og *her* har Ørknens Børn et Leje redt!
Her sprudler Livets evigunge Kilde,
Hvor knap et Græsstraa finder Ly og Varme;
Et herligt Haab, trods Nattens Skygger vilde,
Frembæres trygt af ømme Moderarme!

Bleg er den brændte Steppes brune Datter.
Af Smerte bæver end den bange Mund;
Det vaade Øje spørgende knap fatter
Miraklet, som er sket i denne Stund.
Dér ligger Glutten, nøgen, rød og buttet,
Mod Moderbrystet rækker den og skriger;
Og Faderen, forvirret, stolt, betuttet,
Med Undren stirrer paa den lille "Kriger".

Der er et Øde uden om de trende; -
Der er en Rigdom paa den snevre Plet.
319 Snart vil den stolte Fader Baalet tænde,
Og Røgen hvirvles da mod Himlen let,
Og melder til de fjerne Jagtrevierer,
Hvor Slægtens Ahner fælde Bjørn og Okser,
At Krigerætten endnu frodigt spirer,
Og Ørknens Kongestamme herligt vokser." -

Der er en Livskraft her i dette Billed,
Et Væld af Hjertets dybe Poesi.
Det er, som følte Du dig ene stillet
I Ørknens mod Naturens Tyranni.
Du føler Trykket, og - Du er befriet:
Det store Hjerte gemmer i sit Eje
Den Magt, som hersker over Despotiet,
Og baner Foden Sti og Haabet Veje ...

Han, denne Farvens vældige Betvinger,
Gaar aldrig paa Akkord i Kunstens Kamp;
Han Tidens Moloch aldrig Offer bringer
I nøgne Kvinder, Slagterblodets Damp.
Det er med Livets Alvorskamp for Øje,
Med Kunstens Herosalder for sin Hu
Han fører os ad Stier himmelhøje
Mod Bjergets Top fra Sumpens kvalme Gru.

Dér ruller han saa op det rige Tæppe,
Hvori hans Syner vævet for dig staar.
Dit Øje undres, Tanken fatter næppe,
Hvor højt hans Vinge over Dalen slaar.
Dér skuer Du den blege Helt med Bløden
Udaandende sin blide Guddomssjæl;
Blodsdraaben, purpurvarm fra Martyrdøden,
Med evigt Mærke stempler Korsets Fjæl.

Du føler Angsten her blandt denne Mængde
I Fiskerbaaden fra Genezareth.
Se, Søen imod hele Skudens Længde
Fremstyrter sydende med Skum og Skvæt.

Hvor er han? Hvor er Mestren? Kan han sove,
Mens Døden gaber op fra Dybets Bund ? -
Vær rolig. Snart han tæmmer Havets Vove.
Der er et Herskersmil om denne Mund.

320

Du ser Medea, rasende i Hulen,
Beredt at røve Børneflokkens Liv;
Du ser Araberen i Løvekulen,
En Kamp paa Liv og Død, med Klo mod Kniv.
Beständig er det Lidelsernes Dybde,
Udmaalt med ømt, men mandigt Kunstnerblik,
Som vækker Angsten her i Hulens Krypte
Ved den Vision, som Sjælens Øje fik.

Beständig slaar en Luftning os i Møde
Fra disse Tavler som fra Livet selv.
Ved disse Syner vore Kinder gløde,
Og Blodet bruser gennem Aarens Elv.
Det er os selv, vor Lykke, vore Kvaler,
Vort Kød og Blod, og ingen købt Model,
Som gennem disse stumme Læber taler,
Og tolkes af den mægtige "Rebel".

Beständig er det Aandens Blink, som bryder
Sit Lyn igennem denne Farveglød.
Beständig flammer Farven op og byder
Med mægtig Herskerstemme: "Linjens" Død! -
Det er en Troldmand, som af Morgenskæret,
Af Nattens Halvlys, Solnedgangens Pragt
Har vævet sig en Kappe. Frit for Vejret
Henvifter Væverens Vidunderdragt.